

PRIM'AWLA TAL-QORTI ĆIVILI

Onor. Imħallef Henri Mizzi

Illum 27 ta' Ġunju, 2024

Numru: 2

Rikors Ġuramentat Nru. 1176/2022

**Lisa Borg f'isimha proprju kif ukoll
ghan-nom u in rappreżentanza ta'
l-assenti ohħtha Carmen Borg**

v

Christine Gatt

u

Shawn Formosa

1. Lisa u Carmen Borg (l-“aħwa Borg”) għandhom hanut li jiġi taħt proprjetà ta’ Christine Gatt u Shawn Formosa (il-“konvenuti”). Il-konvenuti huma l-proprjetarji ta’ l-bejt u ta’ l-arja relativa tal-proprjetà tagħhom.
2. L-aħwa Borg jgħidu li l-konvenuti ħadu l-ligi b’idejhom meta neħħew l-air-conditioning unit, u l-konessjonijiet tiegħu, li l-istess aħwa Borg kellhom fuq il-bejt tal-konvenuti. L-aħwa Borg jridu li kollex jitregħga lura għal kif kien.

3. Din it-tip ta' kawża hi magħrufa, għal minn hu midħla tal-vokabularju ta' min jipprattika l-liġi, bħala kawża ta' spoll. Biex tirnexxi din it-tip ta' kawża, min iressaqha irid juri li hu kellu pussess, jew detenzjoni, u li l-istess pussess jew detenzjoni tneħħha jew tneħħiet b'mod vjolenti jew bil-moħbi; u l-kawża trid issir fi żmien xahrejen mit-tneħħija.
4. Issa f'dan il-każ, il-konvenuti jgħidu, essenzjalment, li l-aħwa Borg ma kellhomx pussess ta' l-airconditioning unit in kwistjoni billi l-unit kien ta' min kien qiegħed jikri l-ħanut tal-aħwa Borg mingħandhom, u li kien ġie nstallat mill-istess inkwilin. Jgħidu ukoll li kien l-istess inkwilin li kien għamel spoll meta tella' u installa l-unit mingħajr permess mingħand il-konvenuti. Ma jiċħdu li neħħew l-airconditioning unit u l-konnessjonijiet tiegħu.
5. L-aħwa Borg fissru l-ilment tagħhom b'dan il-mod:
  - “1. Illi qabel xejn l-esponenti Lisa Borg qed tidher f'din il-kawża għan-nom u in rappreżentanza tal-attriċi oħtha (oltre f'isimha propriu) a tenur tal-prokura speċjali tal-21 ta' Novembru 2022 hawn annessa bħala **Dok A**;
  2. Illi l-atturi Lisa u Carmen Borg huma s-sidien tal-ħanut bin-numru 2, Triq Santa Luċija, Naxxar kif jirriżulta mill-kuntratt tad-19 ta' Lulju 2016 fl-Att tan-Nutar John Spiteri anness bħala **Dok B1** permezz ta' liema huma kienu akkwistaw it-terz indiviz tal-istess propjeta' mingħandu, bid-drittijiet u ġustijiet kollha tiegħu, wara li din kienet preċedentement intirtet minnhom mingħand id-defunt missierhom John Borg kif indikat fuq l-istess kuntratt u mill-Causa Mortis preċedenti – **Dok B2** annessa wkoll;
  3. Illi dan l-istess ħanut kien preċedentement jifforma parti mid-dar bin-numru 2A, Triq Santa Lucija Naxxar, (llum propjeta' ta' l-intimati) li kienet preċedentement ġiet akkwistata minn missier l-esponenti fil-15 ta' Novembru 1989 permezz ta' Kuntratt fl-Att tan-Nutar Joseph Spiteri – **Dok C anness**, b'dan illi sussegwentement l-istess dar, minbarra l-ħanut hawn fuq indikat, inbiegħet minn missier l-esponenti permezz ta' kuntratt datat 22 t'Ottubru 1999 fl-Att tan-Nutar Patrick Critien (**Dok D anness**) u sussegwentement spiċċat propjeta' tal-intimati permezz ta' kuntratt datat 1 ta' Novembru 2018 fl-Att tan-Nutar Dr. Sarah Scerri kif ser jirriżulta matul il-mori ta' din il-kawża jekk ikun meħtieġ;
  4. Illi għalkemm l-istess kuntratt ta' bejgħ ta' din id-dar, indika li l-istess dar kienet inbiegħet bl-arja libera tagħha, l-esponenti Carmen u Lisa Borg jikkonfermaw li sa minn qabel dan il-kuntratt u l-qasma li kien hemm mid-dar u l-ħanut hawn fuq imsemmi, l-istess ħanut kien igawdi minn tank ta' l-ilma u air-condition unit li kien sitwat fuq il-bejt ta' l-istess dar llum propjeta' tal-intimati;
  5. Illi dan ifisser li oltre l-pussess li kienu qed igawdu l-esponenti, effettivament l-istess ħanut qabel tali bejgħ u anki sussegwentement, kien u baqa' jgawdi mis-servitujiet relativi a tenur tal-artikolu 468 tal-Kap 16, Kodiċi Ċivili, Ligħiġiet ta' Malta u anki tenut kont tal-posizzjoni rispettiva taż-żewġ propjetajiet mertu tal-kawża;
  6. Illi effettivament matul is-snin l-istess dar, minkejja li ghaddiet għal għand terzi oħra baqgħat soġġetta għall-istess servitujiet hawn fuq indikati inkluż qabel u wara mal-intimati akkwistaw huma wkoll l-istess dar;

15. Permezz ta' l-istess ittra ġie wkoll allegat illi meta missier l-esponenti kien biegh il-propjeta' tiegħu, ma kienet ġiet kreata l-ebda servitu inkluz dwar it-tank ta' l-ilma li jinsab fuq l-istess bejt u li skond l-istess intimati kien jinsab imqiegħed mingħajr ebda dritt fil-ligi – fatt li pero' l-intimati stess jafu li mhux minnu, anki tenut kont ta' dak li ġie ndikat aktar kmieni fil-premessa numru 4 – **b'dan illi mingħajr preġudizzju għal dak li qed jingħad fil-paragrafu numru 13 u r-riserva għal kwalsiasi azzjonijiet li taf tittieħed fir-rigward, il-punt jibqa' li bl-azzjonijiet tagħhom l-intimati kkommettew spoll kif indikat fil-paragrafu 9 ta' dan ir-rikors promotur;**
16. Fl-istess ittra l-intimati allegaw ukoll li l-intimati kellhom konvenju li ma kienx ser jiġi finalizzat minħabba s-servitujiet hawn fuq indikati – u dan minkejja li l-istess intimati kienu ilhom numru ta' snin li akkwistaw l-istess propjeta' li kienet anki minn qabel l-akkwist li kien sar minnhom, soġġetta ghall-istess servitujiet – fatt li jikkonferma għaldaqstant ir-raġuni vera u ulterjuri għalfejn l-intimati bdew jippruvaw jinjoraw u jinnegaw l-eżistenza tas-servitujiet hawn fuq indikati u għalfejn l-intimati sussegwentement ikkommettew spoll – u cieoe' u unikament bi tpattija nġusta!
17. Illi fi kwalunkwe kaž, minkejja li fl-istess ittra l-intimati ndikaw li fin-nuqqas li jitneħħew is-servitujiet hawn fuq imsemmija, huma kienu ser jiproċedu skond il-ligi, l-istess intimati ma pproċedew bl-ebda azzjoni oħra iżda minflok, **qabdu u neħħew l-aircondition estern u konnessjonijiet relattivi klandestinament u mingħajr permess kif indikat.**
18. Illi mhux eskluż ukoll li l-istess intimati neħħew ukoll xi konnessjoni/jiet oħra referibbli għat-tank (wara li l-esponenti sussegwentement skopriet ukoll li t-tank tal-ilma kien jinsab mingħajr konnessjoni – **Dok I** wara li ingħatat aċċess sabiex titawwal minn propjeta' adjacenti) u li l-istess unit tal-aircondition, jew konnessjonijiet relattivi sarilhom ukoll hsara li l-esponenti qed jirriservaw il-posizzjoni tagħhom dwarhom, oltre kwalsiasi preġudizzju iehor relatat mal-kirja tal-propjeta' tagħhom stante li dan spicċa jopera mingħajr arja kundizzjonata;
19. Illi dan kollu għaldaqstant wassal ghall-ispoli civili u saħansitra spoll kif kontemplat fl-artikolu 535(1) tal-Kodiċi Ċivili (Kap 16 tal-liġijiet ta' Malta) (oltre dak provdut fl-artikolu 534) li jipprovdil li:

Jekk persuna tiġi, bil-vjolenza jew bil-moħbi, mneżzgħha mill-pussess, ta' liema xorta jkun, jew mid-detenzjoni ta' haġa mobbli jew immobbli, hija tista', fi żmien xahrejn mill-ispoli, titlob, b'azzjoni kontra l-awtur tal-ispoli, li terġa' tiġi mqiegħda f'dak il-pussess jew f'dik id-detenzjoni, kif jingħad fl-artikolu 791 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.

20. Illi minkejja d-diversi intimazzjonijiet li ntbagħtu lill-intimati kemm verbali u kemm bil-miktub tramite l-avukat tagħhom, l-istess intimati baqgħaw inadempjenti milli jerġaw ipoġġu f'postu l-aircondition unit estern bil-konnessjonijiet b'kollo, u milli jirrikonox Xu dak kollu ndikat lilhom;
21. Illi b'hekk l-esponenti ma kellhomx għażla oħra sabiex jiproċedu kontra l-intimati.”

6. Għar-raġunijiet minnhom mogħtija, l-ahwa Borg talbu lill-qorti:

- “1. Tiddeċiedi u tiddikjara li l-intimati kkommettew spoll riċenti u saħansitra spoll kif kontemplat fl-artikolu 535(1) tal-Kodiċi Ċivili (Kap 16 tal-liġijiet ta' Malta) bit-tnejħiha tal-aircondition unit estern u konnessjonijiet relattivi li jservu l-ħanut numru 2, Triq Santa Luċija, Naxxar propjeta' tal-atturi, u possibilment bit-tnejħiha ta' konnessjoni li sservi lit-tank tal-ilma propjeta' tal-esponenti li jinsab fuq l-istess bejt fejn kien jinsab l-aircondition unit estern hawn fuq indikat;
2. Tordna lill-istess intimati sabiex jerġaw iqiegħdu f'posthom, l-istess unit estern tal-aircondition u konnessjonijiet tiegħu, hawn fuq indikati, fil-post li dan kien imqiegħed fuq il-bejt tal-propjeta' tal-intimati wara li jsewwu/jibdlu l-istess unit u l-konnessjonijiet li huma qalaw jekk jirriżulta li saret xi hsara lilhom meta l-istess intimati neħħewhom klandestinament u sabiex iqiegħdu lura kwalsiasi konnessjoni referibbli tat-tank tal-ilma hawn fuq imsemmi;
3. Tordna li fin-nuqqas li l-intimati jagħmlu dak kollu hawn fuq ornat fi żmien qasir u perentorju mogħti lilhom, l-atturi jkunu jistaw jagħmlu dak kollu ndikat fit-tieni talba huma stess, a spejjeż tal-

istess intimati, taħt is-supervizjoni ta' Perit Arkittett nominat għal tali skop jekk ikun meħtieg, inkluż billi jaċċedu għall-propjeta' tal-atturi skond kif ikun meħtieg bl-assistenza ta' Pulizija jew marixxalli tal-Qorti jekk ikun il-każ:

4. Bl-ispejjeż ta' din il-kawża kontra l-istess intimati;"

7. Minn naħha tagħhom, il-konvenuti ressqu din ir-risposta:

- “1. Illi t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt.
  2. Illi l-atturi għandhom jippruvaw illi l-kawza odjerna giet intavolata fi zmien xahrejn minn meta sehh l-allegat spoll.
  3. Illi jispetta lill-atturi li jressqu prova tal-elementi kostitutivi tal-ispoll, li qiegħed jigi eccepit li huma karenti f'din il-kawza.
  4. Illi, mingħajr pregudizzju għas-suespost, jingħad illi l-atturi qatt ma kellhom pussess tal-AC unit għaliex huwa l-kerrej tal-atturi illi nstalla dan l-AC unit. Għalhekk, l-atturi la għandhom u lanqas kellhom pussess ta' dan il-unit skont il-ligi stante illi l-pussess kien ta' terzi, u *cioe* tal-inkwilini tal-atturi, u mhux tal-atturi nfushom.
  5. Illi għaldaqstant, minhabba n-nuqqas ta' dan il-pussess, l-atturi m'għandhomx *locus standi* sabiex jintavolaw din il-procedura.
  6. Illi fil-verita, huma l-inkwilini tal-atturi illi kkommettew spoll meta dawn telghu fuq il-bejt propjeta tal-esponenti bla permess u awtorizzazzjoni u nstallaw l-AC unit fuq il-propjeta tal-istess esponenti.
  7. Illi, mingħajr pregudizzju, l-esponenti ma kkommettew l-ebda spoll vjolenti u klandestin fil-konfront tal-atturi.
  8. Salv eccezzjonijiet ohra.”
8. Il-fatti rilevanti għal din il-kawża huma sempliċi. Tressqu ħafna provi li jirrigwardaw il-kwistjoni dwar jekk l-aħwa Borg kellhomx u għandhomx dritt li jkollhom *air-conditioning unit* fuq il-bejt tal-konvenuti, imma din mhix kwistjoni li għandha quddiemha l-qorti, u għalhekk il-qorti mhix sejra tqishom.¹
9. M'hemmx kontestazzjoni li l-*airconditioning unit* in kwistjoni twahħħal fuq il-bejt tal-konvenuti fit-28 ta' Ġunju 2022. Lanqas ma hemm kontestazzjoni li l-unit u l-konnessjonijet tiegħi tneħħew mill-konvenuti jew fuq struzzjonijiet tagħhom, jew almenu ta' Christine Gatt, fis-27 ta' Ottubru 2022 mingħajr il-kunsens tal-aħwa Borg.²

---

¹ Art. 791(3) tal-Kap. 12; ara, fost ħafna oħrajn, *Vincenzina Cassar et vs Annetto Xuereb Montebello et* (App. Civ. 28/05/1956, Vol.XLI.234, p.242 et seq)

² Ara affidavit ta' Lisa Borg, para 1, sub-para 22 -24, u Dok F, G1 u G2; ara Dok E1, Dok F; xhieda ta' Petar Stankov Zammit (13 ta' Lulju 2023, paġ 99 - 106); affidavit ta' Christine Borg, para. 10 u 13; ara ukoll Dok C, paġ. 172 u kontro-eżami ta' Christine Borg fit-12 ta' Dicembru 2023, paġ. 218. Il-kontro-eżami hu ftit konfuż, imma kien čar għall-qorti li l-fatt tat-tnejħija minn Christine Borg ma kienx kontestat.

10. Il-kwistjoni fattwali rilevanti li hemm kontestazzjoni dwarha hi dik imfissra fir-raba' u l-ħames difiżi, jew eċċeżżjonijiet, tal-konvenuti, jiġifieri li l-unit kien ta' min kien qed jikri l-ħanut tal-aħwa Borg mingħandhom, u li kien l-istess kerrej li nstallah. Għalhekk, skont il-konvenuti, l-aħwa Borg ma kellhomx pussess tal-unit, bir-riżultat li l-kawża ma tistax tirnexxi għaliex jonqos wieħed mill-elementi meħtieġa għalhekk.
11. Tressqu provi dwar diskors li sar bejn Lisa Borg u Christine Gatt qabel l-istallazzjoni li seħħet fit-28 ta' Ġunju 2022. Fil-verżjoni ta' Lisa Borg, Christine Gatt ma kienitx ogħżejjonat għall-istallazzjoni u, anzi, indikat fejn kienet tippreferi li l-unit kellu jiġi nstallat; b'dan li, xi żmien wara, biddlet fehemtha.³ Skont Christine Gatt, hi kienet ogħżejjonat mal-ewwel.⁴ Il-qorti m'għandhiex għalfejn tesprimi ruħha dwar liema verżjoni hi iktar attendibli, għaliex mhix rilevanti għad-deċiżjoni li trid tasal għaliha. Dak li hu rilevanti hu jekk il-pussess jew, ta' l-anqas, id-detenzjoni, li (tajjeb jew ħażin)⁵ indubitament irriżulta jew irriżultatt milli nstallazzjoni li saret kienx jew kienitx tal-aħwa Borg jew, kif jallegaw il-konvenuti, ta' l-inkwilin tagħhom.⁶
12. Dwar dan il-provi huma ċari. Filwaqt li l-unit inxtara mill-inkwilin tal-ħanut tal-aħwa Borg,⁷ kienu l-aħwa Borg - jew Lisa Borg, li kienet tieħu ħsieb għalihom it-tnejn (billi Carmen Borg tgħix barra minn Malta) - li nstallawh jew, aħjar, irrangaġaw u ħallsu għall-installazzjoni tiegħi:⁸ u dan billi, skont ma jgħidu, kienu qed jeżerċitaw dritt li kellhom u għad għandhom biex ikollhom *airconditioning unit* fuq il-bejt tal-konvenut. Min xtara l-unit hu, għall-finijiet tagħna, irrilevanti.⁹ Dak li jgħodd hu min qiegħed il-unit fit-28 ta'

³ Ara affidavit ta' Lisa Borg, para 1, sub-para 12 u 16; ara, in sostenn, affidavit ta' Jacqueline Ellul, pag. 125

⁴ Ara affidavit ta' Christine Borg, para. 6 -7, pag 147

⁵ Kif inhu magħruf, il-legittimità tal-pussess jew tad-detenzjoni mhix rilevanti: ara s-sentenza ġja citata, *Vincenzina Cassar et vs Annetto Xuereb Montebello et* (App. Civ. 28/05/1956, Vol.XL.I.234, p.242 et seq); u s-sentenzi fiha citatai, fost oħrajn. Ara ukoll art. 535(2) tal-Kap. 16

⁶ Christine Borg tgħid li saret taf bl-installazzjoni 'dak il-hin stess' għax kien infurmaha ġar tagħha; imma hi ma marritx mill-ewwel. Tkompli tgħid li kienet talbet lil Lisa Borg biex taqla l-unit għaliex dak li għamlet, għamlitu bla permess. Imma - u dan hu importanti - il-prova li ressget biex issostni dan il-punt hu messaġġ tas-16 ta' Settembru 2022 (Dok C anness mal-affidavit tagħha, pag. 172). Ma hemm l-ebda prova, lanqas dikjarazzjoni ta' Christine Gatt stess, li hi ogħżejjonat mill-ewwel wara l-intallazzjoni. Anki l-ittra li ntbagħet bl-avukat hi datata 13 ta' Settembru 2022 (Dok H, pag. 44-45)

⁷ Ara xhieda ta' Petar Stankov Zammit, 13 ta' Lulju 2023, pag. 102

⁸ Ara affidavit ta' Lisa Borg, para 1, sub-para 12 – 14; u Dok B1, B2 u B3 annessi miegħu; u xhieda ta' Petar Stankov Zammit, 13 ta' Lulju 2023, pag. 102. Anki Christine Gatt tgħid li kienet Lisa Borg li nstallat jew, aħjar, ikkummissjonat l-installazzjoni tal-unit: ara affidavit ta' Christine Gatt, para. 7, pag. 147

⁹ Dan il-punt fehma ukoll l-inkwilin li, meta mistoqsji jekk Christine Gatt kienitx ogħżejjonat meta l-airconditioning unit kien ġie nstallat, wieġeb li din kienet kwistjoni bejn Christine Gatt u l-aħwa Borg: ara xhieda ta' Petar Stankov Zammit, 13 ta' Lulju 2023, pag. 102 u (in kontro-eżami), pag. 105

Ġunju 2022, u għalhekk ġha l-pussess li hu rilevanti; u dawn, mingħajr dubju, kienu l-ahwa Borg.

13. Għalkemm Christine Borg tgħid li hi ma tatx permess biex il-unit jiġi nstallat, hi ma ġaditx passi biex jitneħha immedjatament, kif forsi kellha d-dritt tagħmel; lanqas ma jidher li ressquet kawża ta' spoll kontra l-ahwa Borg jew kontra l-inkwilin tagħhom. Dan ifisser li tajjeb jew ħażin, l-ahwa Borg kellhom, fis-27 ta' Ottubru 2022, il-pussess tal-airconditioning unit fuq il-bejt tal-konvenuti u, naturalment, tal-konnessjonijiet tiegħu. Isegwi minn dan li Christine Borg ma setgħetx tneħhi l-unit jew il-konnessjonijiet tiegħu bi vjolenza jew b'mod kladestin, kif għamlet.¹⁰
14. Billi, il-kawża saret fi żmien xahrejn mit-tnejħija vjolenti jew klandestina tal-pussess tal-ahwa Borg, it-talbiet għandhom jintalqgħu.

Għalhekk il-qorti:

- 1 Tiddikjara li l-konvenuti kkommettew spoll riċenti u kif kontemplat fl-artikolu 535(1) tal-Kodici Ċivili bit-tnejħija tal-airconditioning unit estern u konnessjonijiet relattivi li jservu l-ħanut numru 2, Triq Santa Luċija, Naxxar, proprjetà tal-ahwa Borg;
- 2 Tordna lill-konvenuti sabiex jerġgħu jqiegħdu f'posthom, l-istess airconditioning unit estern u l-konnessjonijiet tiegħu fil-post li dan kien imqiegħed fuq il-bejt tal-proprietà tal-konvenuti, u dan sa mhux aktar tard mill-31 ta' Lulju 2024;
- 3 Tordna li fin-nuqqas li konvenuti jagħmlu dak kollu hawn fuq ordnat fiż-żmien mogħti lilhom, l-ahwa Borg jkunu jistgħu jagħmlu dak kollu ndikat fil-paragrafu preċedenti huma stess, a spejjeż tal-istess konvenuti, taħt is-supervizjoni tal-Perit Marie-Louise Caruana Galea jekk ikun meħtieġ, inkluż billi jaċċedu ghall-proprietà tal-konvenuti

---

¹⁰ Fit-18 ta' Ottubru 2022, Christine Gatt ażvat lil Lisa Borg biex jew tnejħi l-airconditioning unit jew tkallix waħda minn dawn iż-żewġ toroq, allura Christin Gatt kienet sejra tnejħi l-unit hi stess. Ĝie ppruvat, u mhux ikkontestat, li Christine Gatt neħħiet, jew irranġat biex jitneħha, l-unit fis-27 ta' Ottubru 2022 u ma jidhix li Lisa Borg ġiet avżata qabel il-fatt. Anzi, jidher li skopriet il-fatt meta qalilha bih l-inkwilin tagħha. Dan kollu mhux kontestat mill-konvenuti u ifisser li, ta' l-anqas, il-unit tnejħha b'mod klandestin. L-allegazzjonijiet, jew wiċċed jista' jsejjħilhom hekk, dwar it-tank tal-ilma ma ġew segwiti mill-ahwa Borg, u certament ma ġewx ippruvati; u għalhekk mhux ser jintlaqgħu.

skont kif ikun meħtieġ bl-assistenza ta' Pulizija jew Marixxalli tal-Qorti, jekk ikun il-każ.

Bl-ispejjeż ta' din il-kawża kontra l-istess konvenuti.

Henri Mizzi
Imħallef

Tristan Duca
Deputat Registratur